

Kommunstyrelsen

Plats och tid	Kommunkontoret i Östhammar, kl. 8.00- 10.52
Beslutande	Jacob Spangenberg (C), ordförande Margareta Widén-Berggren (S) Tomas Bendiksen (S) Roger Lamell (S) Lisa Norén (S) Bertil Alm (C) Pär-Olof Olsson (M) Lennart Owenius (M) Lars O. Holmgren (BoA) Bo Persson, (SD), tjänstgörande ersättare Ylva Lundin (SD)
Övriga deltagande	Ej tjänstgörande ersättare: Jonas Lennström (S), Anna Frisk (S), Ann-Charlotte Grehn (S), Mika Muhonen (S), Irmeli Bellander (L), Sabina Stål (KD) Insynsplats: Malin Aldal (MP) Nämndsekreterare och utredare Anna Tryblom Kommundirektör Peter Nyberg
Utses att justera	Pär-Olof Olsson (M) och Margareta Widén-Berggren (S)
Justeringens plats och tid	Kommunkontoret i Östhammar tisdag den 30 augusti kl. 11.30

Underskrifter	194	Omedelbart justerad paragraf
Sekreterare	Anna Tryblom	
Ordförande	Jacob Spangenberg (C)	
Justerande	Pär- Olof Olsson (M) Margareta Widén- Berggren (S)	

ANSLAG/BEVIS

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum	2022-08-30
Datum för anslags uppsättande	2022-08-30
Anslags nedtagande	2022-09-21
Förvaringsplats för protokollet	Kommunhuset i Östhammar, Sektor verksamhetsstöd

Underskrift
.....
Anna Tryblom

§ 194. Yttrande gällande remiss från Havs- och vattenmyndigheten gällande bland annat regelverket kring koncentration av demersala fiskemöjligheter 3

Dnr KS-2022-538

§ 194. Yttrande gällande remiss från Havs- och vattenmyndigheten gällande bland annat regelverket kring koncentration av demersala fiskemöjligheter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lämnar yttrande till Havs- och vattenmyndigheten i enlighet med bilaga.(Bilaga 1)

Ärendebeskrivning

Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) har tagit fram ett förslag på förändringar i regelverket gällande demersala fiskemöjligheter. Demersala zonen är det område närmast botten i havet där livet i hög grad påverkas av bottenförhållandena (sand, lera, sediment etc.). Redskap för fiske efter arter som lever i den demersala zonen kallas demersala fiskeredskap. Exempel på ett sådant redskap är bottentrål.

Remissen innehåller förslag gällande fördelning och beräkning av koncentration av fiskemöjligheter, regional tilldelning av torsk i Östersjön, kvot för rödspotta i Skagerrakk, föreskriftsföreändringar m.m. En sammanfattning av innehållet finns i remissmaterialet.

Östhammars kommun står inte med på sändlistan för remissen men har som ändå möjlighet att yttra sig och som kustkommun där fiskefrågor är viktiga och aktuella vill kommunen lämna ett yttrande till Havs- och Vattenmyndigheten.

Beslutsunderlag

1. Yttrande Östhammars kommun
2. Handlingar som hör till remissen finns här:
www.havochvatten.se/om-oss-kontakt-och-karriar/om-oss/remisser-fran-hav/remisser/2022-07-15-remiss-gallande-bland-annat-regelverket-kring-koncentration-av--demersala-fiskemojligheter.html

Beslutet skickas till

Beslutet skickas senast 31 augusti. Ange diarienummer 2394-2022 i ämnesraden.

Peter Nyberg
Ulf Andersson
Marie Berggren
Camilla Andersson

Yttrande gällande remiss från Havs- och vattenmyndigheten gällande bland annat regelverket kring koncentration av demersala fiskemöjligheter

HaV dnr 2394-2022

Östhammars kommun (ÖK) lämnar följande yttrande på Havs- och vattenmyndighetens remiss gällande bland annat regelverket kring koncentration av demersala fiskemöjligheter samt synpunkter på sättet hur HaV valt att arbeta med sitt regeringsuppdrag.

Övergripande reflektion

Särskilt med utgångspunkt i det regeringsuppdrag som HaV tilldelades 20 jan 2022 (Uppdrag att analysera faktorer att beakta i ett system med överlåtbara fiskerättigheter, N2022/00137, N2021/01481, N2020/02124) är ÖK mycket bekymrad och besviken över det sätt som HaV valt att arbeta med detta viktiga uppdrag.

Det är uppenbart att syftet med detta uppdrag är att utveckla fiskförvaltningen så att man bättre kan arbeta för att uppnå målen i den nationella Fiske- och vattenbruksstrategin, i Handlingsplanen för fiske och den nationella Livsmedelsstrategin samt regeringens miljömål.

Vi kommer nedan att vidareutveckla detta övergripande svar.

Östhammars kommuns synpunkter på de ändringar som presenteras i remissen till HaV:s författningssamling gällande regelverket för fiske

Utifrån Östhammars kommuns intressen som en kust- och fiskekommun, så vill vi sätta fokus på två särskilda detaljer i det förslagna regelverket;

- 1) regional tilläggsfördelning
- 2) koncentrationsnivåer dvs. ägandet av tillgängliga fiskemöjligheter och vad dessa verkar ha lett till.

Vi vill framför allt lyfta aspekter som varken HaV eller någon annan någonsin lyft officiellt. Vi frågar förstås varför är det så?

Det finns nya och tunga skäl för en ny utgångspunkt för regional tilldelning

ÖK anser att förutsättningarna som 2017 låg bakom införandet av principen för hur man beräknar storleken av den regionala tilläggsindelningen av torsk för s.k. instängda östersjötorskrålare inte existerar längre.

HaV noterar att pga. fiskestoppet i torskfisket som varat i tre år, kan man inte applicera den initiala principen med att beakta fångsthistoriken från de två senaste åren. HaV föreslår därför att man i stället bör beakta historiken från de två senaste åren då torskfisket ännu pågick.

ÖK hävdar dock att HaV:s förslag inte kan försäkra förutsättningar för ett långsiktigt ekonomiskt bärkraftigt regionalt torskfiske. Anledningen är att pga. torskfiskestoppet har flesta av torsktrålarerna sålts och att det finns endast ett fåtal båtar (2 - 3 st) kvar av den tidigare kvotbärande regionala flottan. Den sammanräknade historiken för dessa fiskeföretag/fartyg kan omöjligen erbjuda tillräckliga fiskemöjligheter för att återuppbygga ett livskraftigt regionalt torskfiske. Ett infört fördelningssystem enligt HaV:s förslag skulle innebära att nästan hela torskkvoten i Östersjön hamnar på fiskefartyg med hemvist på västkusten som kunnat överleva genom att fiska t. ex kräfta och räka. Detta är bara ett exempel på varför ÖK anser att man måste ha olika utgångspunkter för fiskförvaltningen. Östersjöns ekologiska tillstånd får inte längre drabba den östersjöbaserade delen av svensk fiskerinäring medan den västkustbaserad rider på både ett friskare och artrikare hav.

Skulle östersjötorskfisket öppnas i framtiden bedömer ÖK att det inte kommer ske på nivåer som vi bevittnade 20 år sedan utan snarare ligga på en nivå runt den vi hade innan stoppet. För att vi ska kunna nyttja de demersala resurserna på ett ekologiskt bärkraftigt och ekonomisk lönsamt sätt, måste majoriteten av fångsterna styras in i den regionala, erfarna beredningsindustrin som har de överlägset bästa förutsättningarna till en snabb och betydande ökning av förädlingsgraden. Ett högre pris på en lokalt fångad östersjötorsk är det enda hållbara sätt att nyttja denna resurs för att undvika volymfiske som pressar ekosystemet. Detta kräver bl. a märkbara privata investeringar i produkt- och marknadsföringsutveckling, vilket i sin tur kräver en ökad stabilitet och förutsägbarhet vad gäller både tillgång till råvara.

ÖK föreslår därför en ny fördelning av den svenska TAC:n, med fast tilldelning av regionalkvot, oberoende av fångsthistorik. Utöver denna fasta kvantitet, föreslår vi att av resterande delen av TAC går 50 % till det regionala fisket och 50 % till övriga fisket.

ÖK anser att en regionalt anknuten tilldelning erbjuder möjligheter att hantera även utmaningar i andra geografiska områden. Ålandstorsken kan behöva skyddas ifall fisket i östra torskbeståndet öppnas. Detta är som bekant ett geografiskt mycket begränsat bestånd som i varje fall en gång tidigare har fiskats ner av en icke-regionalt ägd bottentrålflootta på 1980 - 90 talet. För att skydda detta värdefulla begränsade bestånd, anser vi att en regionalt knuten kvot är ett sätt att försäkra att fisketrycket inte överskrider vad beståndet tål eller att kvoterna hamnar i fel händer (se senare i vårt svar).

ÖK är väl medveten att ett förslag om en regional tilldelning som inte är baserad på fångsthistorik, är ett slag i luften och kräver i allra högsta grad insikt och vilja hos HaV att se fördelarna med att skapa förutsättningar för en nyetablering av ett regionalt fiske.

Förslagna koncentrationsspärrar, internationella kvotbyten osv.

I ett läge där östersjötorskfisket varit stoppat i tre år samt att det pågått en intensiv debatt i det offentliga om de ekologiska konsekvenserna av en misslyckad förvaltning och ett utfiskat torskbestånd, är risken överhängande att det krävs ett betydande och långsiktigt arbete för att

väcka och stabilisera en tillräcklig efterfråga på marknaden. Vi vet sedan tidigare att även kortare fiskestopp alltid haft en märkbar negativ inverkan på efterfrågan.

I en ovan beskriven verklighet skulle ett renodlat s.k. marknadsstyrt system med individuella överlåtbara fiskerättigheter, omöjligt leda till businessidéer som kräver stort och långsiktigt lokalt engagemang, närvaro året om, privata investeringar och målmedvetet samarbete med berednings- och marknadsaktörer. Framför allt skulle en successiv återuppbyggande av efterfrågan kräva snarare frekventa mindre lokala landningar av fisk av högsta kvalitet.

Även om koncentrationsnivåerna som HaV föreslår (runt 8 % av svenska TAC) är en övre gräns, så innebär det ändå ett läge där risken är stor att kapitalstarka företag köper upp kvoter tills man uppnår spärrnivån. En andel motsvarande 8 % av hela kvotutrymmet innebär i praktiken att i värsta fall har vi utrymme för endast runt 11 fiskeföretag/fiskebåtar. Det är närmast en utopi att dessa 11 båtar som sannolikt även äger betydande och mycket mer lukrativa räk- och/eller kräftfiskemöjligheter i Västerhavet, skulle investera i och bygga upp en efterfråga på östersjötorsken som i dagsläget är nära noll. Det är mer sannolikt att kvoterna av östersjötorsk skulle fiskas upp på kort tid som en bisyssla vid sidan av de ekonomiskt mer värdefulla fisken i Västerhavet.

När vi pratar med de lokala fiskarna så verkar det mest sannolika vara att de få fiskerättsinnehavarna kommer att byta sina svenska torskkvoter mot kvoter av andra fiskarter från andra Östersjöländer, vilket på så sätt skulle bidra till ökade marknadsandelar inom fisken med redan stark ekonomi exempelvis industriellt sill- och skarpsillfiske.

Det framförs ofta att det pelagiska och kommande demersala systemet med överlåtbara kvoter är i grunden olika system och därmed all kvothandel mellan företag i dessa två system i så fall förutsätts bygga på en fri konkurrens. Trots att dagens demersala system bygger endast på årlig överlåtbarhet, så visar en rapport (Seafood industry intergration in all EU member states with a coastline, PE 629.176 – October 2018, s. 254) framtagen av EU-kommissionen att det redan finns svenska fiskeföretag som äger både svenska pelagiska och demersala kvoter.

Införande av fleråriga överlåtbara kvoter t ex med 10 års giltighetstid, kommer sannolikt att öka möjligheterna för marknadsekonomiskt avancerade företag att öka sina andelar av demersala kvoter.

Samma rapport avslöjar dessutom att vissa svenska fiskeföretag/yrkesfiskare äger båtar både i Sverige samt via sina danska holdingbolag även i Danmark. De båtar som har en postadress i Danmark, fiskar naturligtvis på danska kvoter och är det facto danska båtar. Det framgår i HaV:s redovisning att det sker hundratals kvotbyten och köp mellan svenska och danska fiskeföretag. Frågan är ifall dessa köp och byten bygger på fri konkurrens eller är resultat av internationella företagsarrangemang.

ÖK anser att så länge HaV inte utrett risken för att ovan beskrivna kvothandel kan leda till att torsk- samt andra demersala kvoter försvinner utomlands genom kvotköp och byten, bör systemet utformas för att omöjliggöra denna typ av företeelser. Det säkraste sättet att försäkra att svenska kvoter stannar i Sverige, är att betydande del t ex i vårt fall av torsken, allokeras i en regional kvot där kvothandeln följer särskilda regler som gör att fiskeutrymmet inte krymper.

Östhammars kommun är starkt kritisk och ifrågasättande till HaV:s val att inte till fullo följa det upplägg som regeringen efterfrågar i ”Uppdrag att analysera faktorer att beakta i ett system med överlåtbara fiskerättigheter, N2022/00137, N2021/01481, N2020/02124”

Till Östhammars kommuns stora förvåning och besvikelse meddelade HaV i maj i år på informationsmötet att man valt att inte följa regeringens uppdrag att bredda perspektivet i utvärderingen genom att inkludera intressen t. ex. rörande regionalisering, ökad livsmedelsproduktion osv. Patrik Persson (HaV) konstaterade att man bedömer att det existerande systemet, som infördes 2017 och som bygger på ettåriga fiskerättigheter, uppfyller de grundkrav man har på systemet men att pga. vissa olikheter mellan pelagiskt och demersalt fiske så ser man ett behov till vissa justeringar.

När man några veckor efter mötet i samband med första remissen med svarstid i juni, kunde läsa HaV:s egna slutsatser som pekade på att överförbarheten inte har bidragit till måluppfyllelse gällande något av de politiska strategiska målen, var det minst sagt ofattbart att kontentan blev att man trots detta avser inte se över systemet i grunden!

Detta beslut ter sig än mer märkligt ifall man beaktar det nya läget som successivt vuxit fram mellan 2020 och 2022 med en rad både skarpare ekologiska och näringsstrategiska målsättningar där sikte ligger på minskat tryck på fiskbestånden i Östersjön, ökad livsmedelsproduktion, ökad samhällsnytta och regionalisering m. m. I sin analys gällande effekterna av överförbarhet ser HaV som en viktig fördel de ökade möjligheterna för fiskeföretag till ekonomisk planering som forskning och HaV anser öka flexibilitet i fisket.

Det är slående tydligt att HaV inte kopplar ihop effekterna av överförbarhet på värdeskapandet dvs. på beredningsindustrin och därmed livsmedelsproduktion, vilket är en utav de tongivande nya inriktningarna i den nya nationella Fiske- och vattenbruksstrategin samt Handlingsplanen för fiske. En strategi som HaV tillsammans med Jordbruksverket och över 60 andra aktörer tagit fram.

De problem som överförbarheten hittills vållat för den lokalt inriktade fiskerinäringen och ekologin som bl. a Riksdagens egen utredning (2017) påpekar, är verkligen inte typiska för Sverige eller på något sätt unika. Tvärtom, det finns gott om litteratur som vittnar om både liknande utfall som i Sverige dvs. en tydlig systematisk förflyttning mot industriell storskalighet på bekostnad av det lokala fisket men det finns även exempel på länder och regioner där man valt att gå en annan väg genom att inte sätta fiskeföretagen ensam med rätten att avgöra om hur de nationella fiskekvoterna nyttjas.

Östhammars kommun anser att HaV verkligen bör överväga sitt beslut att inte arbeta enligt regeringsuppdraget som beskrivet ovan.